

Мотивът за любимата прозвучава и в последната нощна визия в ирационалния поток на съня – смъртта. В тази част от поемата образът на жената е свързан с идеята за упованието, за съчувствието и взаимността, както в стихотворението „Като звезда светла“. Поетът не е престапнал да вярва: „Но една душа все тайно зарад мене ще жали още“. Образът на жената, който в този момент от поемата е плътно свързан с образа на смъртта, изчистен от материалност, се превръща в трайния лирически символ „дете и божество“ – една постоянна антиномия в поезията на П. К. Яворов както на „жената чудовище“, така и на демоничното изобщо, иманентна характеристика на неговия лирически субект.

Образите на майката, любимата и смъртта връщат към Ботевата традиция, но не е необходим подробен сравнителен анализ, за да се установи различната функционална натовареност на този образен реквизит при двамата поети, така близки по дух и рационално устройство. Разликата е резултат преди всичко на вече промененото, крайно субективизирано естетическо съзнание под влиянието на времето и епохата. В лицето на майка и любима лирическият герой на Ботев търси не съчувственици, а съидейници, в смъртта вижда не ужас и край, а преселение в безсмъртието.

Яворовият герой е самотен, защото установява, че е отчужден от тези най-съкровени ценности на живота – родина, майка и любима. Но това отчуждение, изпълнено с всички родови комплекси за дълг, съвест и жертвоготовност, прераства в едно голямо страдание, което само по себе си е вече също ценност, противостояща на отчуждението. Фактът, че в различни моменти на своето развитие Яворов се връща към образите на майката и родината, потвърждава тази мисъл.

Образът на майката, който в поемата „Нощ“ е свързан със смъртта и размисъла за пътя на живота и неговия край, се явява и в предишни творби, като „Великден“, „Недей ме пита“ и др. Поетът се обръща към този образ, когато е тъжен, самотен и разочарован от всичко около себе си. Той търси опора, но предварително е наясно, че миналото, към което завинаги принадлежи и майката, не може да му я даде. Нищо не е в състояние да върне времето на детството – тази „цъфтяща рай долина, останала далеко зад пътника отруден“. То остава само спомен, увенчан с ореола на майката, свързан с един друг поглед към света. В стихотворението „Великден“ самоанализът на лирическият субект е обременен от опита и прозренията на една преждевременна зрелост. Отново в среднощен размисъл той развенчава кумирите на „дните невъзвратни, на младите надежди и сънищата златни, и вярата наивна...“ В това стихотворение, както по-късно в поемата „Нощ“ и други творби, лирическият герой